

Devre : X
İçtima : 2

S. SAYISI : 206

**Kelkit kazasının Bandola köyünden Ömeroğlu Şahin Doğan'ın,
ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve
Adliye Encümeni mazbatasası (3/344)**

T. C.

Başvekâlet

Zat ve Yazı İşleri

Umum Müdürlüğü

H. No. 5/4 - 1518

10 . V . 1956

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Cenubi - Kore Cumhuriyeti tebaasından Pak Myong Je adında ve 16 yaşında bir çocuğu parasına tamaan ve taammüden öldürmekten suçlu, Birleşmiş Milletler Başkumandanlığı emrindeki Türk Silâhlı Kuvvetler Kumandanlığı Karargâhı Bölük onbaşlarından, Kelkit kazasının Bandola köyünden Ömeroğlu 1933 doğumlu ve 31661 künye numaralı Şahin Doğan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında adı geçen Kumandanlık Askerî Mahkemesinden verilen hükmün tasdikine ve sonraki kanuni muamelesinin Büyük Millet Meclisince yapılmasına dair olup Milli Müdafaa Vekâletinin sureti bağı 2 . V . 1956 tarih ve 104 - 56/3057 sayılı tezkeresiyle gönderilen Türk Silâhlı Kuvvetler Kumandanlığı Askerî Mahkemesinin 29 . III . 1956 tarih ve 51820 - 956/147 - 956/29 sayılı Kararı ile buna ilişkin dosyanın, Milli Müdafaa Vekâletinin 19 . IV . 1956 tarih ve 104 - 56/2772 sayılı tezkeresi ve Adliye Vekâletinin 27 . IV . 1956 tarih ve 12133 sayılı mütalâanamesiyle birlikte bağı olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

T. C.

M. M. V.

Müsteşarlığı

Askerî Adalet İşleri Başkanlığı

Ks. : 4

Sayı : 104 - 56/3057

2 . V . 1956

Aceledir.

Başvekâlete

28 . IV . 1956 gün ve Zat ve Yazı İşleri Umum Müdürlüğü 5/4 - 1380 sayılı yazıya karşılıktır:
Cenubi - Kore Cumhuriyeti tebaasından Pak Myong Je adında 16 yaşında bulunan bir çocuğu, parasına tamaan taammüden öldürmekten suçlu, Birleşmiş Milletler Başkumandanlığı emrinde bulunan Türk Silâhlı Kuvvetler Kumandanlığı Karargâh Bölüğü onbaşlarından Kelkit kazasının Bandola köyünden Ömeroğlu 1933 doğumlu ve 31661 künye numaralı Şahin Doğan'ın, mezkûr Kumandanlık As. Mahkemesince, Türk Ceza Kanununun 450/4,7 naimaddesine tevfikan ölüm cezası ile mahkûmiyetine dair verilen 29 . III . 1956 gün ve 956/147 esas ve 29 karar sayılı hükmün, As. Muhakeme Usulü Kanununun 254 ncü maddesine tevfikan salâhiyetli adli âmir bulunan Türk Silâhlı Kuvvetler Kumandanlığınca tasdik ve infazına işaret olunmasıyle; mahkûmun bu cezasının derhal infazına geçilip geçilemeyeceği hususundaki tereddüdü mucip sebeplerin 19 Nisan 1956 gün Askerî Adalet Başkanlığı 4 ncü kısım 104 - 56/2772 sayılı yazımızla yüksek makamlarına arzı üzerine, yukarda gün

ve sayısı mezkûr yazılarıyla iade olunup dosya meyanında bulunan Adliye Vekâleti mütalâasının da nazarı itibara alınarak gereğinin buna göre takdir olunması talebedilmiş bulunmakla keyfiyet tekrar incelendi :

Adliye Vekâletinin 27 Nisan 1956 gün Ceza İşleri Umum Müdürlüğü 12133 sayılı mütalâalarında : Tereddüdü mucibolarak tarafımızdan serdedilmiş bulunulan 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun, 1631 sayılı Askerî Muhakeme Usulü Kanunundan daha muahhar bir kanun bulunması sebebiyle bu kanunun 20 ne maddesinde bahis mevzuu olan ölüm cezalarının infazında mevcudiyeti gerekli görülen Türkiye Büyük Millet Meclisinin hükmü tasdik kararı şartına karşı serdolunan mütalâada aynı maddede hükmün temyizen tasdik şartının da mevcut bulunduğu ileri sürülerek keyfiyet bu türlü mütalâa edildiği takdirde seferberlikte verilen bir ölüm cezası hükmünün infazında temyizen tasdik şartının da aranması icabedeceği ve halbuki seferberlikte temyiz yolunun kapalı bulunması muvacehesinde böyle bir şartın asla tahakkuk edemeyeceği ve bu itibarla serdolunan mütalâanın da vârit olamayacağı belirtilmekte ise de ; seferberlikte Temyiz yolunun kapalı bulunmasının Askerî Muhakeme Usulü Kanununun 250 ne maddesinin sarîh hükmü icabı bulunmasına, bu itibarla da Askerî Ceza Kanununun 20 ne maddesindeki sarahatin ancak seferberlik haricinde mütalâası icabedeceğine halbuki Askerî Muhakeme Usulü Kanununun 250 - 257 ne maddelerinde, 249 ne maddesinde olduğu gibi ölüm cezasının infazı şartı hususunda sarîh bir hüküm metni bulunmamasına ; ve yine mütalâada (. . . Askerî Ceza Kanununun 20/2 ne maddesi mucibince mahkûmun ilâmiyle birlikte Cumhuriyet Müddeiumumiliğine verilmesi ve suçun işlendiği mahalde Cumhuriyet Müddeiumuminin bulunmaması hasebiyle mahkûmun memleketimize sevki zarureti ile karşılaşılmış . . .) olunacağı yolundaki düşünceenin de, Askerî Muhakeme Usulü Kanununun 274 ne maddesinin sarîh hükmünün ihmalden ileri geldiği ve çünkü mezkûr maddenin 3 numaralı fıkrasının aynen (asılacakları âmiri adli hüküm evrakiyle beraber C. Müddeiumumiliğine tevdi ve ceza oraca infaz edilir. Müddeiumumi bulunmayan yerlerde âmiri adli tarafından Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre infaz ettirilir.) denilmesi karşısında ileri sürülen düşünceye mahal bulunmamasına ;

Tatabikatta emsal bir hâdis gösterilmemiş olmasına rağmen, Tunceli vilâyetinin idaresi hakkında olup halen mülga bulunan 2884 sayılı Kanunun 33 ne maddesinde (idam hükümlerinin vâli ve kumandan tarafından tesciline lüzum görülmediği takdirde infazı emrolunur.) hükmünün mucip sebep gösterilmeden hâdisemize makıys tutulamıyacağı müşarüniley vekâletçe mütalâa edilmiş bulunulan 595 sayılı Kanuna rağmen Türkiye Büyük Millet Meclisinin 611 sayılı Kararının suduru karşısında keza bir emsal teşkil edemeyeceğine ve çünkü 595 sayılı Kanunun da (hali harbde yahut müsellehan ve müctemian isyan vukuunda sahai harekât ve isyandaki idarei örfiye muntakalarında müteşekkil bilûmum Divanı Harblerden sâdır olan idam kararları ordu veya kolordu veyahut müstakil fırka ve mevki müstahkem kumandanları tarafından bittasdik derhal infaz olunur) sarîh hükmünü taşımasına rağmen evvele de arz olunduğu veçhile bu kanunun meriyette bulunduğu tarihte Menemen Divanı Harbinden sâdır olan ölüm cezasını havi hükümlerin Teşkilâtı Esasiye Kanununun 26 ne maddesi hükmü karşısında Türkiye Büyük Millet Meclisinin tasdikine arz edilmiş bulunmasına ;

Emsal olarak gösterilen Şeyh Sait isyanı münasebetiyle askerî harekât mntakasında ve Ankara'da kurulan İstiklâl mahkemelerinin birincisi tarafından verilecek idam cezalarının Büyük Millet Meclisince tasvibedilmeden yerine getirileceğine dair Türkiye Büyük Millet Meclisince verilen 4 . XI . 1341 tarihli kararın ise bilhassa hâdisemize makıys tutulamıyacağına ve çünkü İstiklâl mahkemelerinin, sureti teşekküllerine göre birer askerî mahkeme olmadıklarının bedihi bulunmasına ve Meclis zabıtnameleri tetkik edildiği takdirde ise bu mahkemeelrin Türkiye Büyük Millet Meclisi adına niyabeten ve mutlak salâhiyetle kaza hakkını kullandıklarının tezahür edeceğine ve binaenaleyh Türkiye Büyük Millet Meclisine niyabeten bu türlü hüküm veren bir mahkemedden sâdır olan hükümlerin tekrar Meclisten geçirilmesine bir lüzum olmadığının aşikâr bulunmasına ve binaenaleyh mâruz sebeplerin mevcut tereddütleri izaleden ziyade takviye eder mahiyette olmasına ;

Yukarda arz olunan sebeplerden sarfınazar edildiği takdirde dahi ölüm cezalarını ihtiva eden ve kesin bir mahiyet almış hükümlerin Türkiye Büyük Millet Meclisinin tasdikine arz edilmesi huku-ki sebebinin, Teşkilâtı Esasiye Kanunu ile af salâhiyetinin kendisinde mahfuz tutulmasından ileri geldiği düşünülecek olursa seferberlikte dahi asker veya sivil her hangi bir şahsın Türkiye Büyük Millet Meclisine müracatta hakkı bulunduğuna ve bu meyanda af talebinde de bulunulabileceğine göre adli âmir tarafından tasdik ve infazına işaret olunan bir ölüm cezası hükmünün, suçlu tarafından bu yolda yapacağı bir müracaat karşısında infazda yine de tereddüt husule gelebileceğine binaen, seferberliğin veya harb halinin yarttığı icap ve zaruretler takdir edilmekle beraber As. Mahkemelerden seferberlikte verilen ölüm cezalarının infazı mevzuunda Askerî Muhakeme Usulü Kanununda sarih bir metne tesadüf edilmemesine ve Teşkilâtı Esasiye Kanununun 260 ncı maddesindeki mutlak sarahate mukabil tereddütleri takviye eder mahiyette bulunan mâruz tatbikatın mevcudiyeti, onbaşı Şahin Doğan'ın ölüm cezasının infazı hususunda Türkiye Büyük Millet Meclisinden bir karar alınmasını zaruri kılmakta olduğu takdir edilmektedir.

Buna göre gereğine emir ve müsaadelerinizi arz ederim.

M. M. V. V.

İmza

Ş. Ergin

T. C.

M. M. V.

Müsteşarlığı

Askerî Adalet İşleri Bşk.

Ks. 4

Sayı : 104-56/2772

Ankara; 19 . IV . 1956

Çok nezle

Başvekkâlete

Cenubi - Kore Cumhuriyeti tebaasından Pak Myong Je adında ve 16 yaşındaki bir çocuğu parasına tamaan ve taammüden öldürmekten suçlu, Birleşmiş Milletler Başkumandanlığı emrinde bulunan Türk Sil. Kuvvetler K. Karargâh Bölük onbaşılardan Kelkit kazasının Bandola köyünden Ömeroğlu 1933 doğumlu ve 31661 künye numaralı Şahin Doğan'ın, mezkûr K. Askerî Mahkemesince Türk Ceza Kanununun 450/4, 7 ncı maddesine tevfikân ölüm cezasıyla mahkûmiyetine dair 29 Mart 1956 gün ve 956/147 esas, 29 karar sayılı ve As. Muhakeme Usulü Kanununun 254 ncü maddesine tevfikân Türk Silâhlı Kuvvetler K. Adli Âmirliğince tasdik ve infazına işaret olunan hükmü muhtevi dâva dosyası ekte takdim kılınmıştır.

Her ne kadar As. Muhakeme Usulü Kanununun 249/4 ncü maddesi, Teşkilâtı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesindeki prensibe uygun olarak askerî mahkemelerden de verilen ve katileşen ölüm cezalarının infazını Türkiye Büyük Millet Meclisina tasdik kararına bağlı tutmuş ise de aynı kanunun seferberlikte hükümlerin infaz veya feshi matlabı altındaki 250 - 257 ncı maddeleri seferberliğin veya harbin arz ettiği hususiyete dayanarak ölüm cezası da dâhil olmak üzere askerî mahkemelerden verilen tekmil hükümlerin tasdik ve infazına işaret salâhiyetini 250 ncı maddesindeki şarta bağlı olarak ve ölüm cezasını havi hükümler hakkında yukarda arz olunan prensipten ayrılarak adli âmirlere bırakmış bulunmaktadır.

1211 sayılı Seferberlik Kanununun 3 ncü maddesine dayanılarak İcra Vekilleri Heyetinin itihaz eylediği 20 . IX . 1950 gün ve 3/11940 sayılı Kararına göre Birleşmiş Milletler emrine Kore'ye gidecek olan Türk Silâhlı Kuvvetler mensupları hakkında Askerî Muhakeme Usulü Kanununun seferberlik hükümlerinin tatbiki icabetmekte olmasına göre, yukarda bahsi geçen hükmün, adli âmirin infazına işareti üzerine derhal tatbikine geçilmesi icabetmekte ise de :

1. 22 . V . 1940 tarih ve 3832 sayılı Örfi İdare Kanununun 13 neü maddesinin IV neü bendi ile 25 . V . 1940 tarihinde yürürlükten kaldırılmış bulunan ve (Harb ve isyan sahalarındaki idarei örfiye mntakalarında müteşekkil Umumi Divanı Harblerden verilecek idam kararlarının sureti icrasına dair) olan 31 . III . 1341 tarih ve 595 sayılı Kanunun 1 nci maddesindeki (Hali harbde yahut müsellâhan ve müçtemian isyan vukuunda sahayı harekât ve isyandaki idarei örfiye mntakalarında müteşekkil bilûmum divanı harblerden sâdır olan idam kararları ordu veya kolordu veyahut müstakil fırka ve mevkii müstahkem kumandanları tarafından bittasdik derhal infaz olunur) hükmünün mevcudiyetine rağmen o tarihlerdeki Divanı harblerce verilen ölüm cezasını havi hükümlerin dahi Türkiye Büyük Millet Meclisinin tasdikine arz edilmesi ve ezcümle As-teğmen Kubilây'ın Menemen'de şehit edilmesiyle başlayan isyan üzerine ilân olunan Örfi İdare do-layısıyla, Menemen Örfi İdare Mahkemesince hâdise faillerinden 28 kişinin ölüm cezasıyla mah-kûmiyetine dair verilen hükmün dahi Türkiye Büyük Millet Meclisinin 611 sayılı Kararı ile tas-dik edilmiş olması ;

2. 1631 sayılı Askerî Muhakeme Usulü Kanununun 14 . VI . 1930 tarihinde neşredilmiş bu-lunmasına ve bu kanunun 14 . X . 1930 tarihinden itibaren meriyete girmiş olmasına mukabil 1632 sayılı As. C. Kanununun 15 . VI . 1930 tarihinde neşir ve 15 . X . 1930 tarihinde meriyete girmesi muvacehesinde zikri geçen kanunun daha muahhar bir kanun olduğunun kabulü zarureti ve bu kanunun 20 nci maddesinde hazar ve seferberlik veya sefer tefriki olmaksızın (Askerî olmyan bir cürümden dolayı askerî şahıslar : ... hakkında askerî mahkemelerden verilen ölüm cezası hü-kümleri Türk Ceza Kanununun 12 nci maddesi mucibince icra olunur.) denilmekte olmasına ve T. C. Kanununun 12 nci maddesi hükmü de, bu nevi cezaların infazında T. B. M. Meclisinin tasdik kararının mevcudiyetinin bir şart olarak gösterilmesi muvacehesinde; onbaşı Şahin Doğan hakkındaki ölüm cezasını havi hükmün adli âmirliğin infaz işareti üzerine derhal tatbikine ge-çilmesinde tereddüt hâsıl olmuştur. Bu cezanın infazı için T. B. M. Meclisinden tasdik kararı alınması lüzumlu görüldüğü takdirde buna göre gereğinin ifasına emir ve müsaadelerinizi saygı ile arz ederim.

M. M. V. Vekili

İmza

Ş. E.

T. C.

Adliye Vekâleti

C. İş Müdürlüğü

Sayı : 12133

Ankara, 27 Nisan 1956

Çok acele

Özü : Birleşmiş Milletler Başkuman-danlığı emrinde bulunan Türk Silâh-lı Kuvvetler Kumandanlığı Mahke-mesince idam cezasına mahkûm edi-len Şahin Doğan hakkındaki dosyası-nın takdim kılınığına dair

Yüksek Başvekâlete

Zat ve Yazı İşleri Umum Müdürlüğü ifadesiyle alınan 26 . IV . 1956 gün ve 5/4 - 1335 sayılı yazı-ları karşılığıdır.

Teammüden ve parasına tamaan Pak Myong Je adında ve 16 yaşlarındaki Koreli çocuğu öldür-mekten maznun 6 nci Kore Tugayı Karargâhı Bölüğü erlerinden onbaşı Şahin Doğan'ın, Türk Ceza Kanununun 450 nci maddesinin 4 neü ve 7 nci bentlerine tevfikân idam cezasıyla mahkûmiyetine

dair Birleşmiş Milletler Türk Silâhlı Kuvvetler Kumandanlığı Askerî Mahkemesince verilen ve Askerî muhakeme usulü Kanununun 254 ncu maddesi mucibince salâhiyetli kumandan tarafından askerî adlî hâkimin mütalâası alındıktan sonra hükmün icrası lüzumuna işaret edilmiş bulunan 29.III.1956 tarihli hükmü havi evrak ile, sureti 21 . IV . 1956 tarihli tezkerelerine ilişik olarak tevdi buyurulan Millî Müdafaa Vekâletinin 19 . IV . 1956 tarihli yazısı tetkik olundu.

Askerî muhakeme usulü Kanununun «Hükümlerin tasdikı» başlığı altındaki dördüncü kısmı, biri hazarda ve diğeri seferberlikte olmak üzere iki bölümde tedvin olunmuştur.

Birinci bölüme dâhil bulunan 249 ncu maddesinin 4 numaralı bendinde (Ölüm cezasının infazı Büyük Millet Meclisinin kararına bağlıdır) diye tasrih edildiği halde, ikinci bölüme dâhil bulunan ve «Seferberlikte hükmün infazı veya feshi» matlabını ihtiva eden 250 nci maddesinde; idam cezasına taallük eden hükümler tefrik edilmeksizin mutlak ve şâmil bir ifade ile seferber olan askerî mahkemelerin hükümleri hakkında temyiz yolunun kapalı olduğu zikrolunduktan sonra (Hükümlerin infazı lüzumu işaret veya aşağıdaki maddeler mucibince fesholunur....) denilmekte ve 254 ncu maddesinde de (İşaret veya fesih salâhiyetini haiz olan kumandan askerî adlî hâkimin mütalâasını aldıktan sonra ya hükmün icrası lüzumunu işaret veya fesheder) diye yazılı bulunmaktadır.

Seferber olan askerî mahkemelerin hükümleri hakkında temyiz yolunun kapalı bulundurulmasında sâik olan mülâhazanın, seferberlik halinin arz ettiği nezaket ve hususiyetin zaruri bir neticesinden ve müstaceliyeti teminden ibaret olduğuna ve kanunun zikrolunan hükümlerine göre, Şahin Doğan'ın idam cezasıyla tecziyesine dair Birleşmiş Milletler Türk Silâhlı Kuvvetler Kumandanlığı Askerî Mahkemesince verilen ve icrası lüzumuna salâhiyetli kumandan tarafından işaret edilmiş bulunan mezkûr hükmün, Büyük Millet Meclisinin tetkikine arzına hacet olmaksızın yerine getirilmesi ve mahkûmiyeti intaceden suçun, suçlunun askerlik vazifesiyle alâkalı bulunmamasının bu hususta bir tesir icra etmiyeceği mütalâa edilmektedir.

Askerî muhakeme usulü Kanunundan yalnız bir gün farkla muahhar olan Askerî Ceza Kanununun 20 nci maddesi, askerî mahkemelere verilen idam cezasını mutazammın hükümlerin infaz usulünü göstermekte olup bu madde iki bendi muhtevidir. Birinci bendinde, idam cezası târif edildikten sonra bu cezanın, askerî şahıslar hakkında askerî bir cürümden dolayı hükmedilmiş ise mahkûmun kurşuna dizilmesi suretiyle infaz olunacağı tasrih edilmekte ve ikinci bendinde de; (Askerî olmıyan bir cürümden dolayı askerî şahıslar ile askerî olmıyan şahıslar hakkında askerî mahkemelerden verilen ölüm hükümleri Türk Ceza Kanununun 12 nci maddesi mucibince icra olunur. Bu veçhile asılacak ölüm mahkûmları cezanın infazı için o bapta ilâm ve tasdik emri suretiyle Cumhuriyet müddeiumumiliğine verilir) denilmektedir.

Maddenin ikinci bendi ile Türk Ceza Kanununun 12 nci maddesine yapılan atıftan maksat hükmün, kurşuna dizilmek suretiyle değil salben icrasını teminden ibaret olup işbu atfın, mâtufunaleyh olan maddenin (İdam cezası hükümlenen kimse hakkında mahkûmiyet ilâmı Temyiz Mahkemesince tasdik ve Türkiye Büyük Millet Meclisince tasvibedildikten sonra...) diye yazılı bulunan üçüncü fıkrası ile bir alâkası bulunmadığı düşünülmektedir. Aksi takdirde atfın bir kül halinde kabulü zaruri olup bu takdirde, seferber olan askerî mahkemelerin hükümleri hakkında temyiz yolunu kapayan Askerî Muhakeme Usulü Kanununun 250 nci maddesine mukabil, Türk Ceza Kanununun 12 nci maddesinin 3 ncu fıkrası mucibince aynı zamanda hükmün temyizen tasdik edilmiş bulunması şartının da aranması lâzımgelsecektir ki, bu suretle kanunun iki hükmü arasında telifi gayrimümkün bir tezada düşülmüş olur.

Bundan başka, Büyük Millet Meclisinin tatil devresine tesadüf eden zamanlarda, seferberlik durumunun gerektirdiği ehemmiyet ve müstaceliyete rağmen işin gecikmesine mahal verilmiş olabileceği gibi, Askerî Ceza Kanununun 20/2 nci maddesi mucibince mahkûmun ilâmiyle birlikte Cumhuriyet Müddeiumumiliğine verilmesi ve suçun işlendiği mahalde de Cumhuriyet Müddeiumumininin bulunmaması hasebiyle mahkûmun memleketimize sevkı zaruretiyle karşılanmış olur. Bu da, cezanın, suçun işlenmesiyle ihlâl edilmiş bulunan mahallî asayişin iadesi ve bilhassa mağdur tarafın adaletin tecellisine bizzat şahidolması gibi bakımlardan mahallinde icrası lüzumuna mütedair prensiplerle kabili telif görülmemektedir.

Diğer taraftan :

1. Şeyh Said isyanı münasebetiyle askerî harekât mıntakasında ve Ankara'da kurulan İstiklâl mahkemelerinden birincisi tarafından verilecek idam cezalarının Büyük Millet Meclisince tasvibedilmeden yerine getirileceğine 4 . XI . 1341 tarihinde Müşarünileyh Meclisince karar verilmiş olması,

2. Tunceli vilâyetinin idaresi hakkında olup halen mülga bulunan 2884 sayılı Kanununun 33 ncü maddesinde (İdam hükümlerinin vali ve kumandan tarafından teciline lüzum görülmediği takdirde infazı emrolunur.) diye yazılı bulunması,

Keyfiyetleri de düşüncemizi teyideder mahiyette görülmektedir.

15 . V . 1940 tarih ve 3832 sayılı Örfi İdare Kanunu ile meriyet mevkiinden kaldırılan 31 . III . 1341 tarih ve 595 sayılı Kanunda «Hâli harbte yahut müsellehan ve müctemian isyan vukuunda sahai harekât ve isyandaki İdarei Örfiye mıntakalarında müteşekkil bilûnum Divanı Harblerden sadır olan idam kararları, ordu veya kolordu veyahut müstakil fırka veya mevkiî müstahkem kumandanları tarafından badettasdik derhal infaz olunur.» diye yer almış bulunan sarih hükme rağmen, Menemen hâdisesi dolayısıyla ilân edilen Örfi İdare müddetince bu kanunun tatbik edilmiyerek Menemen Örfi İdare askerî mahkemesince verilen idam cezalarının Büyük Millet Meclisine arz edilmiş bulunması halinin, tetkik mevzuumuz olan meselede makıys olamayacağı mütalâasındayız.

Keyfiyet Yüksek takdirlerine saygılarımla arz ve Şahin Doğan hakkındaki dosya birlikte takdim olunur.

Adliye Vekili
Prof. Dr. H. A. Göktürk
İnza

Adliye Encümeni mazbatası

Adliye Encümeni
Esas No. 3/344
Karar No. 53

8 . VI . 1956

Yüksek Reisliğe

18 Mart 1956 Cuma günü Cenubi - Kore Cumhuriyeti tebaasından Pak Myong Je adında ve 16 yaşında bir çocuğu parasına tamaan ve tammüden öldürmekten suçlu, Kore'deki Birleşmiş Milletler Başkumandanlığı emrindeki Türk Silâhlı Kuvvetler Kumandanlığı Karargâhı Bölük onbaşlarından, Kelkit kazasının Bاندولا köyünden Ömeroğlu, Şöhret'ten doğma 1933 doğumlu ve 31661 künye numaralı Şahin Doğan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Kore Birleşmiş Milletler Türk Silâhlı Kuvvetler Kumandanlığı Askerî Mahkemesinin 29 Mart 1956 tarihinde 956/147 esas ve 956/29 karar sayı ile verdiği hüküm Askerî Muhakeme Usulü Kanununun 254 ncü maddesine tevfiikan salâhiyetli adlî âmir bulunan Türk Silâhlı Kuvvetler

Kumandanlığınca tasdik ve infazına işaret olunmakla mahkûmun bu cezasının derhal infazına geçilip geçilemeyeceği hususunda adı geçen adlî âmirlikçe tereddüde düşüldüğünden bu baptaki kanuni muamelenin Büyük Millet Meclisince yapılmasına dair olup Millî Müdafaa Vekâletinin 2 . V . 1956 tarih ve 56-104/3057 sayılı tezkeresi ile gönderilen Türk Silâhlı Kuvvetler Kumandanlığı Askerî Mahkemesinin 29 . III . 1956 tarih ve 956-81820/147 esas ve 956/29 karar sayılı hükmü ile buna ilişkin dosyanın, Millî Müdafaa Vekâletinin 27 . IV . 1956 tarih ve 12133 sayılı mütalâanamesiyle birlikte encümenimize tevdi edilmesi üzerine dosyanın tetkikinde :

Cenubi Kore Cumhuriyeti tebaasından Pak

Myong Je adında ve 16 yaşında bir çocuğu Kore'deki Birleşmiş Milletler Başkumandanlığı emrindeki Türk Silâhlı Kuvvetler Kumandanlığı Karargâhı Bölük onbaşlarından Kelkit kazasının Bandola köyünden Ömeroğlu 1933 doğumlu Şöhret'ten doğma ve 31661 künye numaralı Şahin Doğan'ın parasına tamaan ve taammüden 18 Mart 1956 Pazar günü öldürdüğü Kore Birleşmiş Milletler Türk Silâhlı Kuvvetler Kumandanlığı Askerî Mahkemesince sabit görülerek hareketine uyan Türk Ceza Kanununun 450 nci madde ve 4 ve 7 nci bentleri hükmünce idamına hüküm verildiği ve işbu hükmün adli âmirlikçe kanuna uygun görülerek tasdik edilmek suretiyle katileştiği anlaşılmıştır.

Adli Âmirliğin infaz şartı üzerine mahkûm onbaşı Doğan Şahin hakkındaki ölüm cezasının derhal tatbikine geçilmesi hususunda hâsıl olan tereddüdün hukuki sebepleri hakkında Adliye ve Millî Müdafaa Vekâleti mümessilleri huzuriyle encümenimizce yapılan müzakere sonunda :

Askerî Muhakeme Usulü Kanununun «hükümlerin tasdikı» başlığı altındaki dördüncü kısmı, biri hazerde ve diğeri seferberlikte olmak üzere iki bölümde tedvin edilmiş olup,

Birinci bölüme dâhil bulunan 249 ncu maddesinin 4 numaralı bendinde (ölüm cezasının infazı Büyük Millet Meclisinin kararına bağlıdır.) diye tasrih edildiği halde, ikinci bölüme dâhil bulunan ve «Seferberlikte hükmün infazı veya feshi» matlabını ihtiva eden 250 nci maddesinde; idam cezasına taallük eden hükümler tefrik edilmeksizin mutlak ve şâmil bir ifade ile seferber olan askerî mahkemelerin hükümleri hakkında temyiz yolunun kapalı olduğu zikrolunduktan sonra (hükümlerin infazı lüzumu işaret veya aşağıdaki maddeler mucibince fesholunur...) denilmekte ve 254 ncu maddesinde de (işaret veya fesih salâhiyetini haiz olan kumandan Askerî Adli hâkimin mütalâasını aldıktan sonra ya hükümün icrası lüzumunu işaret veya fesheder.) diye yazılı bulunmaktadır.

Seferber olan askerî mahkemelerin hükümleri hakkında Temyiz yolunun kapalı bulundurulmasında saik olan mülâhazanın, seferberlik halinin arz ettiği nezaket ve hususiyetinin zaruri bir neticesinden ve müstaceliyetini teminden ibaret olduğuna ve kanunun zikrolunan hükümlerine, göre, Şahin Doğan'ın idam cezası ile teczibesine dair Birleşmiş Milletler Türk silâhlı

kuvvetler kumandanlığı Askerî muhakemesince verilen ve icrası lüzumuna salâhiyetli kumandan tarafından işaret edilmiş bulunan mezkûr hükmün, Büyük Millet Meclisinin tetkikine arzına hacet olmaksızın yerine getirilmesi ve mahkûmiyeti intaçeden suçun, suçlunun askerlik vazifesi ile alâkalı bulunmamasının bu hususta bir tesir iera etmiyeceği.

Askerî Muhakeme Usulü Kanunundan yalnız bir gün farkla muahhar olan Askerî Ceza Kanununun 20 nci maddesi, askerî buhakemelerce verilen idam cezasını mutazammın hükümlerin infaz usulünü göstermekte olup bu madde iki bendi muhtevidir. Birinci bendinde, idam cezası târif edildikten sonra bu cezanın, askerî şahıslar hakkında askerî bir cürümden dolayı hükmedilmiş ise mahkûmun kurşuna dizilmesi suretiyle infaz olunacağı tasrih edilmekte ve ikinci bendinde de: (askerî olmıyan bir cürümden dolayı askerî şahıslar ile askerî olmıyan şahıslar hakkında askerî mahkemelerden verilen ölüm hükümleri Türk Ceza Kanununun 12 nci maddesi mucibince iera olunur. Bu veğhile asılacak ölüm mahkûmları cezanın infazı için ol baptaki ilâm ve tasdik emri suretiyle Cumhuriyet müddeiumumiliğine verilir.) denilmektedir.

Maddenini ikinci bendi ile Türk Ceza Kanununun 12 nci maddesine yapılan atıftan maksat hükmün kurşuna dizilmek suretiyle değil, salben icrasını teminden ibaret olup işbu atfın mâtu-funaleyh olan maddenin (idam cezası hükmolunan kimse hakkında mahkûmiyet ilâmı Temyiz Mahkemesince tasdik ve Türkiye Büyük Millet Meclisince tasvibedildikten sonra ...) diye yazılı bulunan üçüncü fıkrası ile bir alâkası bulunmadığı, aksi takdirde atfın bir kül halinde kabulü zaruri olup bu takdirde, seferber olan askerî mahkemelerin hükümleri hakkında temyiz yolunu kapıyan Askerî Muhakeme Usulü Kanununun 250 nci maddesine mukabil Türk Ceza Kanununun 12 nci maddesinin üçüncü fıkrası mucibince aynı zamanda hükmün temyizen tasdik edilmiş bulunması şartının da aranması lâzımgolecektir ki; bu suretle kanunun iki hükmü arasında telifi gayrimümkün bir tezada düşülmüş olur.

Bundan başka, Büyük Millet Meclisinin tatil devresine tesadüf eden zamanlarda, seferberlik durumunun gerektirdiği ehemmiyet ve müstaceliyete rağmen işin gecikmesine mahal verilmiş olabileceği gibi, Askerî Ceza Kanununun 20 nci

maddesinin ikinci bendi mucibince mahkûmun ilâmı ile birlikte Cumhuriyet müddeiumumiliğine verilmesi ve suçun işlendiği mahalde de Cumhuriyet müddeiumumimizin bulunmaması hasebiyle mahkûmun memleketimize sevki zaruretiyle karşılaşılmış olur. Bu da, cezanın, suçun işlenmesi ile ihlâl edilmiş bulunan mahallî asayişin iadesini ve bilhassa mağdur tarafın adaletin tecellisine bizzat şahidolması gibi bakımlardan mahallinde icrası lüzumuna mütedair prensiplerle kabili telif görülmemektedir.

Diğer taraftan :

1. Şeyh Sait isyanı münasebetiyle askerî harekât mıntakasında ve Ankara'da kurulan İstiklâl mahkemelerinden birincisi tarafından verilecek idam cezalarının Büyük Millet Meclisince tasvibedilmeden yerine getirileceğine 4 . XI . 1341 tarihinde müşarünileyh Meclisince karar verilmiş olması ;

2. Tunceli vilâyetinin idaresi hakkında olup halen mülga bulunan 2884 sayılı Kanunun 33 ncü maddesinde (idam hükümlerinin vali ve kumandan tarafından teciline lüzum görülmediği takdirde infazı emrolunur.) Diye yazılı bulunması.

Keyfiyetleri de enümenin düşüncesini teyideder mahiyette görülmektedir.

Şuna göre : 15 . V . 1940 tarih ve 3832 sayılı Örfî İdare Kanunu ile meriyet mevkiinden kaldırılan 31 . III . 1341 tarih ve 595 sayılı Kanunda : (Hali harbde yahut müsellâhan ve müçtemian isyan vukuunda sahayı hareket ve isyandaki İdarei Örfiye mıntakalarında müteşekkil bilûmum Divanı harblerden sâdır olan idam kararları, ordu veya kolordu veyahut müstakil fırka veya mevkii müstahkem kumandanları tarafından badettasdik derhal infaz olunur.) Diye yer almış bulunan sarîh hükme rağmen, Menemen hâdisesi dolayısıyla ilân edilen Örfî İdare müddetince bu kanunun tatbik edilmiyerek Menemen Örfî İdare Askerî Mahkemesince verilen

idam cezalarının Büyük Millet Meclisine arz edilmiş bulunması halinin, tetkik mevzuu olan meselede makıys olamayacağı,

Ve keزالik 1211 sayılı Seferberlik Kanununun 3 ncü maddesine dayanılarak İcra Vekilleri Heyetinin ittihaz eylediği 20 . IX . 1950 gün ve 3/11940 sayılı Kararına göre Birleşmiş Milletler emrine Kore'ye gidecek olan Türk Silâhlı Kuvvetler mensupları hakkında Askerî muhakeme usulü Kanununun seferberlik hükümlerinin tatbiki icabetmekte olmasına göre; yukarda bahsi geçen hükmün, adli âmirin infazına işareti üzerine ve Teşkilâtı Esasiye Kanununun 26 ncı maddesi hükmüne hacet kalmadan derhal tatbikine geçilmesi icabettiğine 6 . VI . 1956 tarihinde ittifakla karar verildi.

Takdimen ve müstacelen müzakeresi ricasiyle Umumi Heyete arz edilmek üzere Yüksek Riyasete sunulur.

Adliye En. Reisi

Muğla

N. Özsan

Kâtip

Kocaeli

S. Dinçer

Burdur

B. Kayaalp

Çorum

M. K. Biberoğlu

Erzurum

A. Ergurt

Hatay

Ş. İnal

İzmir

A. Güngören

Sivas

Ş. Ecevit

Bu Mazbata Muharriri

Yozgad

M. Ataman

Amasya

İ. Olgaç

İmzada bulunamadı

Çoruh

M. Önal

İmzada bulunamadı

Erzurum

Z. Çavuşoğlu

Eskişehir

H. Sezen

İsparta

S. Bilgiç

İmzada bulunamadı

Malatya

T. F. Baran

N. Ocakcioğlu

Zonguldak

N. Kirişcioğlu